

Årsmelding 2016

Lærings- og mestringssentrenes
fagnettverk i Helse Nord

LMS Fagnettverk Nord

Årsmelding 2016

Pasient- og pårørendeopplæring er med på å fremme helse og livskvalitet ved å bidra til økt uavhengighet og selvstendighet. Kunnskap gir mulighet til å lære og mestre eget liv før, under og etter sykdom. Opplæringen er en del av behandlingen og er den fjerde lovpålagte oppgaven i Spesialisthelsetjenesten.

I Strategisk plan for pasient- og pårørendeopplæring i Helse Nord (2013 – 2018) brukes begrepet ”opplæring” fordi det er begrepet som brukes i lovteksten. Det innbefatter både undervisning, rådgiving, veiledning og erfaringsdeling.

Opplæringen skjer individuelt og i grupper. Lærings- og mestringssentrene har hovedfokus på utvikling, koordinering og evaluering av de gruppebaserte opplæringstilbudene. LMS ivaretar brukermedvirkningen i arbeidet og er et helsepedagogisk ressurscenter for å støtte klinikkene og kommunene i arbeidet.

Det er opprettet et **LMS Fagnettverk Nord** for de som er ansatte i helseforetakenes Lærings- og mestringssentre. Det er ca. 13 årsverk som sammen med regional rådgiver er pådrivere og utviklere innen fagfeltet. Nettverket har vært i drift i 12 år.

Mandatet for LMS Fagnettverk Nord er å følge opp Strategisk plan for pasient- og pårørendeopplæring gjennom å:

- Sikre erfaringsutveksling og kvalitetsutvikling av lærings- og mestringstilbud.
- Fremme fagutvikling og muligheter for samarbeid og utvikling.
- Bidra i samordning og funksjonsfordeling av opplæringstilbud i Helse Nord.

Strategiplanen har fem satsningsområder:

Overordnede mål for fremtidens pasient- og pårørendeopplæring:

1. Pasient- og pårørendeopplæring skal være en integrert del av pasientforløpene
2. Pasient- og pårørendeopplæring skal skje i samhandling, og med hensiktsmessig funksjonsfordeling, mellom spesialist- og kommunehelsetjeneste, og andre aktuelle aktører
3. Sikre reell brukermedvirkning og styrke brukerrollen
4. Styrke tilbud om helsepedagogisk kompetanse for fagpersonell
5. Pasient- og pårørendeopplæring skal utvikles systematisk og være av god kvalitet

Møtefrekvens i fagnettverket 2016:

- 2 videokonferansemøter à 2 timer
- Fagdag og nettverksamling i Mosjøen på Fru Haugans Hotell 31. mai – 2. juni. Vertskap for konferansen var LMS Helgelandssykehuset.

Fagnettverket velger **et arbeidsutvalg (AU)** med en representant fra LMS i hvert helseforetak. AU følger opp saker fra fagnettverket og Strategiplanen. AU er høringsinstans i aktuelle saker og er faglig koordinator for nettverkets møter. I 2016 har AU bestått av Tove Lill R. Falstad (Helgelandssykehuset), Elin Sagbakken (Finnmarkssykehuset), Kristin Lernes (UNN) og Tone Bentzen (Nordlandssykehuset). AU samarbeider tett med regional rådgiver for pasient- og pårørendeopplæring i Helse Nord, Elsa Hamre.

Det er gjennomført 7 videokonferansemøter i AU, samt et dagsmøte på Gardermoen i forbindelse med forskerkonferanse for LMS i november 2016.

Fagnettverket har deltakere i Nordisk nettverk for læring og mestring. Nordisk nettverk består av representanter fra de øvrige regioner i Norge, samt regioner i Danmark og Sverige. En repr. fra helseforetakene i Helse Nord og regional rådgiver deltar fra Helse Nord. I 2016 var Helse Nord vertskap for Nordisk nettverk samling i Bodø i juni med 18 deltakere. E- læring var hovedtema for samlingen.

Regional rådgiver representerer Helse Nord i referansegruppen ved NK LMH.

Saker i 2016

Satsningsområdene i Strategisk plan for pasient- og pårørendeopplæring i Helse Nord er retningsgivende for arbeidet i fagnettverket:

1. Pasient- og pårørendeopplæring skal være en integrert del av pasientforløpene

- Møte med representanter fra DIPS Arena om hvordan få et pasientregistreringssystem (PAS) som ivaretar oppgaven gruppebasert pasient- og pårørendeopplæring på en hensiktsmessig måte.
- Møter med fylkesmenn og fylkeskommuner hvor lærings- og mestringsaktivitet er satt i sammenheng med utvikling av Frisklivssentralene jmf. Veileder for rehabilitering
- Oppfølging av vedtaket om at klinikkene skal ha en pasientopplæringsansvarlig som skal samarbeide med LMS.

- Oppfølging / møter om integrering av gruppebasert opplæring synliggjøres som en planlagt del av klinikkens planlegging og ressursbruk.
- Oppfølging av praksis innen «Pasientreiser» for deltakelse på lærings- og mestringstilbud.

2. Pasient- og pårørendeopplæring skal skje i samhandling, og med hensiktsmessig funksjonsfordeling, mellom spesialist- og kommunehelsetjeneste, og andre aktuelle aktører

- Det er gjort en registrering av lærings- og mestringstilbud i 2016. Se vedlegg. Vel 3550 pasienter og pårørende deltok på gruppebasert opplæring. Det var til sammen 284 tilbud i helseforetakene og i tillegg arrangeres informasjonsmøter som ikke er registrert med antall deltakere. Tabellen er et godt verktøy når fagråd og ledere skal gi råd om funksjonsfordeling av tilbud i Helse Nord og i arbeidet med å kategorisere tilbudene som enten lokale, regionale eller nasjonale.
- Fagdag om salutogenese "Kunsten å håndtere livet" med professor Bengt Lindstrøm samlet over 200 deltakere på Helgeland. Det var deltakere fra brukerorganisasjoner, spesialisthelsetjeneste og kommunehelsetjeneste sammen.
- I 2015 ble det gjort en henvendelse til Helse Nord RHF om oppfølging av Samarbeidsavtale 2 og 10 innen oppfølging av Samhandlingsreformen. Disse avtalene omhandler pasient- og pårørendeopplæring og forebyggende helsearbeid. Det ble foreslått å løfte saken til OSO som er samarbeidsutvalget mellom helseforetak og kommuner. Flere Helseforetak har i 2016 hatt samarbeid om lærings- og mestringstilbud oppe som tema på OSO møter.
- Det er gjennomført samarbeidsmøter med Fylkesmenn, Fylkeskommuner, Bruker-/ Interesseorganisasjoner, Spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner på ulike nivå kan samarbeide med kommunene for å utvikle «Friskliv, læring og mestring»

3. Sikre reell brukermedvirkning og styrke brukerrollen

- Oppfølging av møtet med SAFO, FFO, NLSH og leder i regionalt brukerutvalg om brukermedvirkning i LMS resulterte i en prosjektsøknad "Samarbeid er samhandling" til Extrastiftelsen. Det ble avslag på søknaden i 2016. Arbeidet vil bli fulgt på andre arenaer.

4. Styrke tilbud om helsepedagogisk kompetanse for fagpersonell

- Fagnettverket etablerte et internt utviklingsprosjekt for etablering av grunnkurs i Helsepedagogikk ved alle helseforetak i regionen. Det ble i

2016 gjennomført grunnkurs ved 3 av 4 HF. Utviklingsarbeidet videreføres.

- Deltakelse i utvikling av nasjonale e-læringskurs i helsepedagogikk ved regional rådgiver. Nye moduler ble publisert i 2016. (www.mestringforalle.no)
- Deltakelse i nasjonal arbeidsgruppe ved NK LMH for å utarbeide og formidle faglige anbefalinger for helsepedagogiske tilbud. Fagnettverket deltar med en representant i arbeidsgruppen.

5. Pasient- og pårørendeopplæring skal utvikles systematisk og være av god kvalitet

- E-læring /E-mestring er et felt innen pasient- og pårørendeopplæring i utvikling. Fagnettverket setter fokus på å følge med på utviklingen og har hatt deltakere på aktuelle konferanser, og prosjekter.
- Helse Nord utlyste forskerstilling til pasient- og pårørendeopplæring i 2016. Ansettelse blir gjort i løpet av høsten 2017
- To representanter fra LMS Fagnettverk Nord har deltatt i prosjektgruppe «Dokumentasjonssystem og kvalitetsindikatorer for lærings- og mestringstjenestene» ved NK LMH, og rapport fra arbeidet ble publisert i november 2016. NKLMH følger opp rapporten med sentrale myndigheter.
- I forbindelse med oppbyggingen av Samisk Helsepark er det nå gjort en ansettelse i en halv stilling som rådgiver for pasient- og pårørendeopplæring i grupper med samisk kultur og språk som rammer. Det er tatt kontakt med Finnmarkssykehuset for å komme i kontakt med vedkommende for videre samarbeid.

I fagnettverket er det til tider stor «turnover» av personell, men i 2016 har det vært stabilt. Det jobbes godt med intern opplæring og erfaringsdeling. Det økonomiske tilskuddet fagnettverket får fra Helse Nord RHF går i hovedsak til den årlige fagdagen og nettverkssamlingen.

Det er av uvurderlig betydning at små enheter kan bli kjent med hverandre og få faglig påfyll. Fagnettverket har derfor økt satsningen på intern opplæring og kompetanseoverføring ved å etablere prosjektet ”helsepedagogikk” og nettverksmodellen ”lærende nettverk”. Begge satsingene driftes hovedsakelig via skype og videokonferanser. Hovedmålet her er at alle sykehusene skal kunne arrangere grunnkurs i Helsepedagogikk ved at Lærings- og mestringssentrene hjelper hverandre i gjennomføringen.

I 2016 har vi forsøkt å finne samarbeidsrommet mellom sykehus og kommuner for å styrke opplæring i pasientforløpene. Samarbeidsmøter er gjennomført, men arbeidet er utfordrende og tidkrevende. I samarbeidsavtalene mellom sykehus og

kommuner er pasient- og pårørendeopplæring en del av avtaleverket, men i praksis er det ei utfordring å finne en omforent samarbeidsform. Det må utpekes en ressurs i kommunen som skal samarbeide med helseforetaket om forankring og utvikling av pasient- og pårørendeopplæring. Det er ikke en enhetlig praksis i regionen. I noen av kommunene i Troms er det etablert et kommunenettverk i samarbeid med LMS UNN, men tilsvarende er ikke etablert i de øvrige deler av regionen. Fokus på dette arbeidet videreføres i AU i 2017.

Vedlegg: Oversikt over gruppebaserte lærings- og mestringstilbud i Helse Nord i 2016 og Strategisk plan for pasient- og pårørendeopplæring i Helse Nord _ 2018

Mo i Rana 21. april 2017

Tove Lill Røreng Falstad
Leder i AU – LMS Fagnettverk Nord
tlf. 751 25718 e-post: tove.lill.falstad@helgelandssykehuset.no

Elsa Hamre
Regional rådgiver for pasient- og pårørendeopplæring i Helse Nord.
Elsa.hamre@nlsh.no mob. nr. 99557394